

सन २०२५-२६ या वर्षाकरीता कायम विना अनुदान तत्त्वावर नवीन खाजगी संस्था सुरु करणे आणि विद्यमान खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये नवीन व्यवसाय अभ्यासक्रम/तुकडीवाढ करण्यास इरादापत्र (LOI) देण्याबाबत...

महाराष्ट्र शासन
कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग
शासन निर्णय, क्रमांक : आयटीआय- २०२५/प्र.क्र.८३/व्यशि-३
दुसरा मजला, मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
दिनांक : १४ ऑगस्ट, २०२५

- वाचा:-**
- (१) कौशल्य विकास व उद्योजकता विभाग, शासन निर्णय, क्रमांक:- आयटीसी २२१७/प्र.क्र.२३२/व्यशि-३, दि. ०७ फेब्रुवारी, २०१८
  - (२) शासन शुध्दीपत्रक, क्र. आयटीसी-२२१७/प्र.क्र.२३२/व्यशि-३ दि. २३ मे, २०१९
  - (३) संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय यांचे पत्र क्र. ०७/खा.औ.प्र.संस्था/इरादापत्र प्रस्ताव/२०२५/१९२, दि. ११.०४.२०२५
  - (४) संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय यांचे पत्र क्र. ०७/खा.औ.प्र.संस्था/इरादापत्र प्रस्ताव/२०२५/२३५, दि. २.०५.२०२५
  - (५) शासन निर्णय, समक्रमांक, दि.१६.०६.२०२५, दि.१४.०७.२०२५ व दि. २४.०७.२०२५
  - (६) संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय यांचे पत्र क्र. ०७/खा.औ.प्र.संस्था/२०२५/३८२, दि. १८.०७.२०२५

प्रस्तावना :-

कायम विनाअनुदान तत्त्वावर नवीन खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था सुरु करणे आणि विद्यमान खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये नवीन व्यवसाय, जादा तुकडी, व्यवसाय बदल करण्याकरिता ऑनलाईन पध्दतीने शासनाचे इरादापत्र (LOI) प्राप्त करण्यासाठीच्या प्रमाणित कार्यपध्दतीस संदर्भ क्र. १ येथील दि.०७ फेब्रुवारी, २०१८ च्या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात आलेली आहे. सदरहू शासन निर्णया संदर्भात दि. २३ मे, २०१९ च्या शुध्दीपत्रान्वये कार्यपध्दतीत सुधारणा करण्यात आलेली असून खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांना इरादापत्राकरीता प्रत्यक्ष पडताळणी वगळून संस्थांनी ऑनलाईन पध्दतीने सादर केलेल्या कागदपत्रांची छाननी करण्यात येऊन कागदपत्रांच्या व हमीपत्राच्या आधारे संगणक प्रणालीद्वारे राज्य शासनाचे इरादापत्र देण्यास मान्यता देण्यात आलेली आहे.

२. कायम विना अनुदान तत्त्वावर नवीन खाजगी संस्था सुरु करणे व विद्यमान संस्थेमध्ये तुकडीवाढ करण्याबाबत ऑनलाईन पोर्टल दि. ०१.०१.२०२५ ते दि. १६.०२.२०२५ च्या दरम्यान सुरु करण्यात आले होते. सदर पोर्टलवर एकूण २९१ संस्थांचे अर्ज प्राप्त झालेले आहेत. प्राप्त झालेल्या सर्व २९१ अर्जांची छाननी झाली असून सदरहू छाननीच्या अनुषंगाने प्रस्ताव संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय यांनी शासनास सादर केले आहेत.

३. विभागाच्या दि.१६.०६.२०२५, दि.१४.०७.२०२५ व दि. २४.०७.२०२५ च्या शासन निर्णयान्वये एकरितपणे एकूण ६१ खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांना नवीन संस्था सुरु करण्यास /तुकडीवाढ करण्यास मान्यता देण्यात आली आहे. उर्वरित संस्थांना मंजूरी देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

सन २०२५-२०२६ या वर्षापासून कायमविना अनुदान तत्वावर नवीन खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था सुरु करणे आणि विद्यमान खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये नवीन व्यवसाय, जादा तुकडी, व्यवसाय बदल करण्याकरीता सोबत जोडलेल्या सहपत्र “अ” मध्ये नमूद कायमविना अनुदान तत्वावर ३ नवीन खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था सुरु करण्याकरीता आणि सहपत्र “ब” मध्ये नमूद कायम विना अनुदान तत्वावर ८ विद्यमान खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये वाढीव व्यवसाय/वाढीव तुकड्या सुरु करण्याकरिता खालील अटी व शर्तीच्या अधिन राहून संबधित संस्थांना इरादापत्र (LOI) देण्यात येत आहे:-

अटी व शर्ती:-

- (१) व्यवसाय अभ्यासक्रम कायमस्वरूपी विनाअनुदान तत्वावर चालविण्यात येतील.
- (२) कायम विना अनुदान तत्वावर नवीन खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था सुरु करणे व विद्यमान खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांत नवीन व्यवसाय/जादा तुकड्या सुरु करणे/व्यवसाय बदल करण्याकरीता इरादापत्र प्राप्त करण्यासाठी प्रमाणित कार्यपद्धतीस मान्यता देण्यात आलेल्या शासन निर्णय, दि. ०७.०२.२०१८ व शासन शुध्दीपत्रक दि. २३.०५.२०१९ मधील व्यवसाय निवड, जागेचा मालकी हक्क, आर्थिक परिस्थिती, अर्ज प्रक्रिया व नोंदणी शुल्क, हमी पत्र, संस्थेचा ठराव, इरादापत्र, अधिस्विकृती व संलग्नता, अनामत रक्कम जमा करणे, प्रत्यक्ष प्रवेश परवानगी, प्रवेश पद्धती व प्रशिक्षण शुल्क, अवैध प्रवेश, इरादा पत्राच्या कालावधीची वैधता, जमा खर्च इत्यादी बाबींचे काटेकोरपणे पालन करण्यात यावे.
- (३) ज्या व्यवसाय अभ्यासक्रमांसाठी राज्य शासनाचे इरादापत्र (LOI) निर्गमित करण्यात येत आहे त्या सर्व व्यवसाय अभ्यासक्रमांसाठी डी.जी.टी, नवी दिल्ली यांचे मानकांनुसार आवश्यक यंत्रसामुग्री, जागा, विजपुरवठा, अर्हताधारी कर्मचारी वर्ग व इतर बाबींची १०० टक्के पूर्तता करणे संस्थेस बंधनकारक राहिल.
- (४) इरादापत्र (LOI) करिता शिफारस करण्यात आलेल्या संस्थेने मंजूर व्यवसायांसाठी डी.जी.टी, नवी दिल्ली यांचे संलग्नता निकषानुसार (Affiliation Norms) आवश्यक त्या सर्व बाबींची १०० टक्के पूर्तता करुन डी.जी.टी., नवी दिल्ली यांची संलग्नता प्राप्त करुन घ्यावी लागेल तसेच डी.जी.टी., नवी दिल्ली यांची संलग्नता प्राप्त झाल्यानंतर व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयाकडून प्रवेशास परवानगी प्राप्त करुन घ्यावी लागेल. सदर परवानगी प्राप्त झाल्याशिवाय प्रत्यक्ष विद्यार्थी प्रवेश करता येणार नाही अन्यथा संबंधित संस्था “महाराष्ट्र राज्यात कृषि, पशु व मत्स्य विज्ञान, आरोग्य, उच्चतंत्र व व्यवसाय शिक्षण यामधील अनाधिकृत संस्था स्थापन करणे आणि अनाधिकृत अभ्यासक्रम पाठयक्रम सुरु करणे (प्रतिबंध) अधिनियम, २०१३” प्रमाणे कायदेशिर कारवाईस पात्र राहिल.
- (५) सदर संस्थांना प्रवेशपरवानगी पत्र निर्गमित करताना त्या संस्थेने नियमानुसार सर्व बाबींची पूर्तता केली आहे किंवा नाही याची तपासणी करण्याची जबाबदारी संचालनालयाची राहिल.

- (६) कौशल्य विकास व उदयोजकता विभाग, शासन निर्णय, दि.०७/०२/२०१८ नुसार नवीन खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेसाठी प्रथम चार तुकड्यांपर्यंत रु. १,००,०००/- व त्यापुढील प्रत्येक तुकडीस रु. २५०००/- तसेच विद्यमान संस्थेसाठी रु. २५०००/- प्रति तुकडी इतकी अनामत रक्कम संचालनालयास भरल्याशिवाय प्रवेशास परवानगी दिली जाणार नाही.
- (७) डी.जी.टी. नवी दिल्ली यांची संलग्नता व व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयाकडून प्रत्यक्ष प्रवेशास परवानगी प्राप्त नसताना विद्यार्थ्यांना प्रवेश देऊ नयेत, असे अनधिकृत प्रवेश दिल्यास सदर प्रवेशित विद्यार्थ्यांना कोणत्याही समुचित प्राधिकरणाच्या परिक्षेस बसण्याची परवानगी देण्यात येणार नाही व त्यामुळे उद्भवणाऱ्या सदर विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक नुकसानाची जबाबदारी संस्थेची राहिल.
- (८) विद्यार्थ्यांना प्रवेश देण्याबाबत जे शासकीय प्रचलित नियम आहेत, त्यानुसार प्रवेश देणे बंधनकारक आहे, त्यानुसार प्रवेश देण्यात येतील.
- (९) महाराष्ट्र शासन व डि.जी.टी., नवी दिल्ली यांनी मान्यता दिलेल्या व्यवसाय अभ्यासक्रमाकरिता मंजूर प्रवेशक्षमतेपेक्षा अधिकचे प्रवेश दिले जाणार नाहीत.
- (१०) ज्या आर्थिक वर्षात इरादापत्र प्राप्त होईल, ते आर्थिक वर्ष जोडून ३ वर्षांच्या आत डी.जी.टी., नवी दिल्ली यांच्याकडून संलग्नता मिळविणे बंधनकारक राहिल. खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांना देण्यात येणाऱ्या इरादापत्राची वैधता ३ वर्षांपर्यंतच राहिल, अन्यथा नवीन खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था व विद्यमान खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेतील नवीन व्यवसाय, जादा तुकडी, व्यवसाय बदल इत्यादी करिता देण्यात आलेले इरादापत्र आपोआप संपुष्टात येईल.
- (११) नवीन खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था सुरु करण्यासाठी तसेच विद्यमान खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेमध्ये नवीन अभ्यासक्रम, जादा तुकडी सुरु करण्यासाठी इरादापत्र (LOI) मान्यता देण्यात आलेल्या संस्थांच्या व्यवसाय अभ्यासक्रमाकरिता शासनाच्या, डी.जी.टी., नवी दिल्ली व व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय यांच्या प्रचलित नियमात वेळोवेळी जे बदल होतील तसेच राज्य शासनाचे /संचालनालयाचे वेळोवेळी निर्गमित होणाऱ्या आदेशाचे काटेकोरपणे पालन न केल्यास किंवा प्रवेश, संलग्नता, परिक्षा इत्यादी बाबत कोणत्याही स्वरूपाची अनियमितता केल्यास संस्थेस देण्यात आलेले इरादा पत्राची मान्यता तात्काळ रद्द करण्यात येईल.
- (१२) प्रवेश करण्यात येत असलेल्या सर्व व्यवसाय अभ्यासक्रमासाठी डी.जी.टी., नवी दिल्ली यांच्या मानकांनुसार संस्थेत प्रशिक्षणासाठी विद्यमान खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेत सोयी सुविधा उपलब्ध असाव्यात.
- (१३) शासनाने निश्चित केलेले प्रशिक्षण शुल्क व अन्य शुल्क खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेस बंधनकारक राहिल व या व्यतिरिक्त कोणतेही शुल्क संस्थेस प्रशिक्षणार्थ्यांना आकारता येणार नाही.
- (१४) प्रत्यक्ष विद्यार्थी प्रवेशाची संख्या सतत ३ वर्ष मंजूर प्रवेश क्षमतेच्या ५०% पेक्षा कमी असल्यास अभ्यासक्रमाची मान्यता आपोआप रद्द होईल.

(१५) डिजीटी, नवी दिल्ली यांनी दिलेल्या सूचनेनुसार ज्या संस्थामध्ये तिसऱ्या पाळीमध्ये व्यवसाय अभ्यासक्रमांच्या तुकडी सुरु आहेत, अशा संस्थांना तिसऱ्या पाळीमधील तुकड्या डिएसटी (DST) मध्ये रुपांतरीत करण्यात याव्यात. तथापि राज्यशासनाचे ज्यांना ३ऱ्या पाळीमध्ये तुकडीवाढीचे इरादापत्र प्राप्त होतील अशा संस्थांनी ३ऱ्या पाळीतील तुकडी फक्त डिएसटी पध्दतीने सुरु करता येतील.

(१६) या शासन निर्णयान्वये सन २०२५-२६ मध्ये मान्यता देण्यात आलेल्या संस्थांना प्रक्रिया शुल्क रु.१०,०००/- व त्रिवार्षिक मान्यता शुल्क रु.५०,०००/- आकारण्यात यावे. सदरचे मान्यता शुल्क शैक्षणिक संस्थेच्या गुणवत्ता, नियंत्रण व दर्जावाढ करण्यासाठी वापरण्यात यावे. याबाबतचे नियंत्रण कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागाचे जिल्हास्तरीय जिल्हा व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण अधिकारी यांच्याकडे राहिल.

(१७) सदर खाजगी संस्थांची पडताळणी करण्यासाठी /अभ्यासक्रमासाठी स्थापन होणाऱ्या नियामक मंडळाचा निर्णय किंवा त्यासाठी स्थापन करण्यात येणाऱ्या राज्यस्तरीय व तालुकास्तरीय समित्यांचा निर्णय उक्त संस्थांवर बंधनकारक असेल .

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक क्रमांक २०२५०८१४१८०८४७८५०३ असा आहे. हा निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकीत करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(मुं. उ. भरोसे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत ,

१. मा. मंत्री, कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
२. अपर मुख्य सचिव, कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
३. संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
४. सहसंचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण, प्रादेशिक कार्यालय, मुंबई /नाशिक /पुणे /औरंगाबाद /अमरावती /नागपूर (व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयामार्फत)
५. संबंधित जिल्हा व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण अधिकारी, (व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयामार्फत)
६. संबंधित अशासकीय संस्था (व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयामार्फत)
७. निवड नस्ती. (व्यशि-३).

सहपत्र 'अ'				
कायमविना अनुदान तत्वावर नवीन खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था सुरु करण्याकरीता मान्यता देण्यात येणाऱ्या संस्थांची यादी				
अ.क्र.	विभागाचे नाव	खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेचे नांव व पत्ता	मागणी केलेल्या व्यवसाय अभ्यासक्रमाचे नाव	तुकड्यांची संख्या
१	छ.संभाजीनगर	छत्रपती शिवाजी खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था, हिवारखेडा रोड, कन्नड, ता.कन्नड, जि.छत्रपती संभाजी नगर	मेकॅनिक ऑटो इलेक्ट्रिकल अँड इलेक्ट्रॉनिक्स	१+१
			इलेक्ट्रीशियन	१+१
			सोलर टेक्निशियन (इलेक्ट्रीकल)	१+१
			फीटर	१+१
२	पुणे	मातोश्री लक्ष्मीबाई म्हेत्रे खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था, ७०८, ए - १, म्हाडा कॉलनी जवळ, स्टेशन रोड जवळ, अक्कलकोट ता. अक्कलकोट जि. सोलापूर	इलेक्ट्रीशियन	१+१
			सोलर टेक्निशियन (इलेक्ट्रीकल)	१+१
			फीटर	१+१
			वेल्डर	१+१
३	छत्रपती संभाजीनगर	संत नामदेव खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था, पो.वारंगा फाटा ता. कळमनुरी, जि हिंगोली	इलेक्ट्रीशियन	१+१
			वायरमन	१+१
			वेल्डर	१+१
			सोलर टेक्निशियन (इलेक्ट्रीकल)	१+१
			सर्व्हेअर	१+१

<p>सहपत्र 'ब'</p> <p>कायमविना अनुदान तत्वावर विद्यमान खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थामध्ये नवीन व्यवसाय अभ्यासक्रम सुरु करणे/तुकडीवाढ करण्याकरिता मान्यता देण्यात येणाऱ्या संस्थांची यादी</p>				
अ.क्र.	विभागाचे नाव	खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेचे नाव व पत्ता	मागणी केलेल्या व्यवसाय अभ्यासक्रमाचे नाव	तुकड्या
१	पुणे	ग्रामोन्नती मंडळाचे अण्णासाहेब नवरे तांत्रिक शिक्षण केंद्र खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था, नारायणगांव, ता.जुन्नर, जि.पुणे	मॅकेनिक मोटार व्हेईकल	१ + १
			रेफ्रिजरेशन अँड एअर कंडिशन टेक्निकल	१ + १
			इलेक्ट्रीशियन	१ + १
२	नाशिक	आदर्श हाय टेक खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था एचपी पेट्रोल पंप जवळ, जामनेर रोड, कु-हे, ता.भुसावळ, जि.जळगांव	इलेक्ट्रीशियन	१ + १
३	पुणे	डॉ. तानाजीराव चोरगे खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था नंदवाळ ता. करवीर जि कोल्हापूर	इलेक्ट्रीशियन	१+१
४	पुणे	अण्णासाहेब डांगे खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था, आष्टा ता. वाळवा जि. सांगली	ड्रोन पायलट ज्युनिअर	१+१
			सोलर टेक्निशियन (इलेक्ट्रीकल)	१+१
			अॅडव्हान्स सीएनसी मशीन टेक्निशियन	१+१

५	पुणे	तात्यासाहेब कोरे खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था, वारणा नगर, ता.पन्हाळा, जि.कोल्हापूर	इलेक्ट्रीशियन	१ + १
			मॅकेनिक मोटार व्हेईकल	१ + १
			प्लंबर	० + १
			कॉसमोटोलॉजी	० + १
			स्टेनोग्राफर सेक्रेटरियल असिस्टंट (इंग्लिश)	० + १
			कोपा	० + १
६	नागपूर	कमलाबाई वैद्य खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था, सीडी-२ वॉटर टँकच्या बाजूला गोविंदराव वंजारी कॉलेज ऑफ लॉ च्या आवारात, नंदनवन, हसनबाग रोड, नागपूर ता.जि.नागपूर	कोपा	१+१
७	मुंबई	श्री रामेश्वर शिक्षण संस्था खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था, दाभिल, ४४६, बाजारवाडी, अंजनी रोड, मु. पो. दाभिल, खेड, ता. खेड जि. रत्नागिरी	सोलर टेक्निशियन (इलेक्ट्रीकल)	१+१
८	नाशिक	नाशिक शिक्षण प्रसारक मंडळ खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था, मोहिनी देवी रंथांगा प्राथमिक विद्यामंदिर घर पुरे घाट अशोक स्तंभ नासिक, ता. जि. नाशिक	इलेक्ट्रीशियन	१ + १
			वायरमन	१+१
			फीटर	१+१
			कोपा	१+१